

NYFIKEN PÅ:

Mitt 1950-tal

Bengt Starrin
Karlstad i maj 2022

Den 17:e januari 1947 såg jag dagens ljus. Min mamma har berättat att hon gick byvägen fram och upp till landsvägen. Och tog bussen till [Härnösand](#). Dit är det två mil. Och väl framme gick hon på kondis. Drack kaffe och åt ett wienerbröd. Sedan gick hon till lasarettet där hon skrevs in för att föda. Det var uppgjort att det skulle ske med kejsarsnitt.

Jag var tre år 1950. Har två minnen från den tiden. Flaggstången restes. Och morfar Jonas Norberg gick ur tiden. Minns att han låg med öppen kista i bruksstugan. Minns också att han för det mesta bar svart kostym och hatt. Gick alltid med käpp.

Sedan har jag ett minne från något år senare. Barnens dag i Härnösand. Jag fick en leksakstrumpet av min pappa.

Härnösands befolkning uppgick då till cirka 15 000 invånare. Där fanns domkyrka och läroverk.

Jag är uppvuxen i Stigsjö som då var en egen kommun men som 1952 inlemmades i Säbrå kommun och som 1969 uppgick i Härnösands stad. Två år senare ombildades staden till Härnösands kommun.

Stigsjö var på sätt och vis en kommun för småbönder. Och just småbönder var mina föräldrar – mamma Gerda och pappa August. Sju-åtta kor. Hästen Tärna, höns, grisar och egen gård med lite skog.

Pappa August avled i början av maj 1958. Mycket sorgligt. Han fick ett kort liv. Blev endast 52 år. Dog i klaffel. En sak som skulle ha varit lätt att åtgärda idag.

Stigsjö bestod av ett antal byar bland annat Bölen där jag växte upp. Byn korsades av landsvägen till Härnösand. På den ena sidan av den fanns en mindre grusväg. Vi bodde längst bort efter den vägen. Närmast landsvägen bodde skollärare Person med fru Stina, sedan Jonas och Greta Sellin. Och efter Sellins min morbror Erik och moster Svea med barnen – Ingrid och Önne. Ingrid var nio år och Önne sex år äldre än jag. Moster Linnea bodde i huset bredvid och sen var det vårt hus – där mina föräldrar och min tre år äldre bror Staffan bodde.

På andra sidan landsvägen i samma by fanns Berglunds, Sellergrens, Bäckmans och Åkerlunds. Det var en trygg miljö. Alla kände alla. Inte bara i byn utan också grannbyarna Boda och Brunne. Ja, till och med i hela Stigsjö. När mina föräldrar gick ut, reste till stan, hakade de fast nyckeln på termometern utanför ytterdörren. ”Om det skulle vara någon som behöver komma in”.

Folk gick i kyrkan på söndagarna och efteråt dracks det kyrkkaffe. Det hörde till. Mamma sjöng i kyrkokören och var kyrkvärd. Det hade också morfar varit under sin tid. På söndagarna var det fotboll på Stigsjöplan. Föreningshuset som fanns några kilometer bort var också ett populärt ställe. På somrarna var det dans på Hagalunds utomhusdansbana, Gussjönoret, eller på någon logedans. På vintern åktes det skidor eller spelades ishockey på Estjärna eller Gussjön.

I grannbyn Brunne fanns Brunneskolan och där gick jag i sex år. Sen blev det läroverket i Härnösand. Min pappa August satt i skolstyrelsen för bondeförbundet.

Det fanns inga bekvämligheter på Brunneskolan. En kamin i klassrummen som eldades med ved. Utedass. Skolan var en så kallad B-skola där barn från olika årskurser hade lektioner tillsammans. I mitt fall ettan-tvåan, trean-fyran, femman-sexan. I ettan och tvåan hade jag Anna Holmberg. I trean-fyran Ivar Persson som bodde längs byvägen. I femman Sten Forslund och i sexan Birgitta Lundberg. Jag minns att jag tyckte att hon var så snygg. Ung och modern och körde egen bil. Luktade parfym och målade läpparna.

Inte långt från skolan efter landsvägen hade Hanse Andersson sin lilla bilverkstad och kiosk. Dit kom männen med sina bilar. Bytte olja och annat. Småpratade. Där kunde man också lämna in tipset. Jag minns att jag vid ett tillfälle hade elva rätt och vann drygt 100 kr. Det var mycket pengar på den tiden.

Och på samma sida men lite längre bort bodde storbonden Eskil Uddfors. Fortsätter man så ser man Wessblads affär på vänster sida och lite längre ner i backen Ålderdomshemmet. Minns att flaggan ofta var på halv stång.

Fortsätter man en bit uppför backen kommer man till byn Solberg och sedan tar till vänster uppför en brant backe då är man framme hos min farbror Edvard som förblev ogift hela sitt liv. Han bodde enkelt. Utedass i lagården. Jag minns att han hade Parkinsons sjukdom.

Farbror Edvard lärde mig skjuta med hagelgevär. På vinden fanns ett rum fyllt med gamla dagstidningar och det tyckte jag var så spännande. Där kunde jag sitta i timmar och gå igenom sportsidorna från fornstora dar. I ett rum fanns också saker från Kina. Hans pappa som också var min farfar var i den amerikanska flottan i fem år. I amerikanska flottan var också min farfars bror men inte bara i fem år utan fram till dess han pensionerades. Bröderna hette då Åhlander. Farfar tog sig sedan efternamnet Starrin.

Min farbror trodde på övernaturliga ting. Jag minns att jag hade vårtor på ena handen som inte gick bort. Då sa han till mamma att han skulle få bort dom. Vi gjorde upp om att jag skulle komma till honom en lördag. Minns att det var eftermiddag. Väl framme hos Edvard tog vi våra cyklar till kyrkogården som låg ett par kilometer bort. Edvard hämtade en spade. Och lite vid sidan av en av gravarna började han gräva en lite grop. Tog fram en snörstump och virade den kring mitt finger där vårtan satt. Läste några ramsor ur farmor Tilda Starrins anteckningsbok. Tog snöret och la det i gropen och la jord över.

– Om några veckor är vårtan borta, sa han.

Ja, efter några veckor var vårtan borta. Farbror Edvard kom sedan att ge mig anteckningsboken. Jag i min tur förväntas ge den till någon av mina avkommor. Det är min farmor som skrivit i anteckningsboken.

Fortsätter man landsvägen fram och tar sedan till höger kommer man fram till Stigsjö kyrka. Där konfirmerades jag. Under några år i början på sextioalet blåste jag in påsken med trumpet från kyrkans torn.

Om vi backar tillbaka till den gamla Brunneskolan går en väg till Boda by som sedan kommer fram i Bölen. På vägen till Boda fanns Stigsjö fotbollsplan. I Boda by bodde bröderna Frånberg, Totte, Arne, Julle och Lennart. De var duktiga fotbollsspelare i slutet på 40- och i början på 50-talet. I Boda bodde också, som jag minns, en annan duktig fotbollsspelare nämligen Eskil Wiklund.

Boda har en speciell betydelse för mig. Som nyfödd var jag allvarligt sjuk. Så sjuk att man inte trodde att jag skulle överleva. Både läkaren och prästen hade gett upp. Mamma har berättat att en bondmora från Boda kontaktade henne och sa att hon hade något som kunde rädda pojken från att dö. Det hon hade var stärkelse från potatis. "Ge pojken det här så kvicknar han till". Och jag kvicknade till. Läkaren sade då till mina föräldrar att "Överlevde han det här då är han ett ämne till professor". Det kom att bli det som mamma berättade för andra. Det var ju i och för sig otänkbart att en "bondpojke" kunde bli professor. Det var ingenting heller som de förväntade sig att jag skulle kunna bli. Men glada och stolta var dom att en läkare sagt så. Jag själv överhörde när jag blev lite äldre vad som sas. Men hade ingen aning om vad en professor gjorde.

Min mamma ville att jag skulle bli skollärare och kantor. Spela i kyrkan och leda sångkör. Stigsjö dominerades av småbönder. När jag förstod att det fanns politiska partier så tänkte jag att bönder var nog bondeförbundare. Högutbildade som rektor Gustafsson var högerpartister. Vanliga skollärare folkpartister. Arbetare som jobbade på järnverket i Härnösand socialdemokrater. Socialinspektören i byn Ruben Berglund var också socialdemokrat minns jag. Men vad folk röstade på var ingenting som jag gick

och funderade på. Det var annat som fångade mitt intresse. På den tiden – i början på femtiotalet – styrdes landet av en koalition mellan Socialdemokraterna och Bondeförbundet. Mellan Tage Erlander och Gunnar Hedlund.

Min mamma såg upp till dom som hade hög utbildning. Som hade tagit realexamen. Studenten. Gått på folkhögskola. Hon kom på 1980-talet själv att få möjlighet att gå en veckokurs på folkhögskolan i Härnösand. En lokaltidning gjorde ett reportage. Och hon säger att det var den lyckligaste tiden i hennes liv. Hon hade i hela sitt liv önskat att få möjlighet att gå på folkhögskola.

Jag lärde mig tidigt att det fanns ”kufar” som var lite annorlunda. Vi barn tyckte dom var spännande. Mamma bjöd in dem på kaffe. Och jag minns Gustaf P som inte sa många ord. Men fick han en ”kask” då började han prata. Men han var svår att förstå. Det var hos Gustav P som vi köpte jordgubbar. Mamma sa:

– Spring till Gustav och köp jordgubbar!

Flera gjorde dagsverken som till exempel bröderna John och Folke Rudin, EA och Tedde som bodde i en gammal buss.

Sommargästerna brukade komma i juni. Minns rektor Gustafsson som var rektor för folkskoleseminariet i Härnösand. Han tog med oss barn ut på långa promenader i skog och mark. Deras yngste pojk Karl-Johan lekte jag ofta med. Gustafssons hade ofta besök av vänner från stan. Mamma sa att de var bildade människor.

Höjdpunkter var också när familjen Zetterberg – Börje och Majlis med barnen Ulla och Lasse kom. Majlis och mamma var kusiner. Mamma beundrade Majlis och Börje. De var ett vackert par. Och Börje var högutbildad civilingenjör. Men också en duktig hockeyspelare.

Jag minns också en flicka som hette Kicki. Hon hade moped som jag fick låna trots att jag då bara var 12 år. Men det var ingen som sa något om att man måste vara femton.

Minns också skollärare Perssons son Ingmar som var psykolog i Amerika. Han kom tillbaka till Sverige i slutet på 50-talet för att arbeta på fängelset i Härnösand. Han hade en bil av märket Karmangia och på den stod det målat i granna färger "Dizzy Gillespie for president". Det hände att när någon fånge på fängelset kom för ett samtal med honom så tog han upp sin flöjt och började spela.

Ingmar hade mycket att berätta om det stora landet i väster. Och jag gick ofta till honom för att lyssna. Hans svenska var annorlunda. Fick veta att det var så som svensk-amerikaner pratade.

Sellins hade tre barn. Viveka, som var äldst, var ett år äldre än jag. Hon var en kavat tjej som ofta var med när vi lekte.

Mina föräldrar hade ingen bil. I början på 50-talet var det heller inte så vanligt med bil. Det fanns en bil på byvägen och den hade min morbror Erik – en Chevrolet av årsmodell 1953. Visserligen hade också skollärare Person en bil – en Volvo PV. Men jag såg honom bara köra den vid ett tillfälle och det var på läggdan ner mot sjön. Sedan ställde han in den i garaget. Sellins hade ingen bil. Men Jonas Sellin brukade få låna "chevan" av min morbror.

Min moster Svea var skolkökslärarrinna och jobbade på Gussjöskolan. Min morbror skjutsade henne till och från skolan. Om jag var ute på byvägen då frågade han om jag ville åka med. Och det ville jag för det mesta.

Skördetid för svensk ekonomi

släktingar och vänner. Volvon kom att bli eftertraktad. Mackarna liksom barer efter vägarna blev allt fler.

Antalet personbilar ökade kraftigt under femtiotalet.

Nittonhundrafemtio fanns det drygt 252 000, 1955 drygt 636 000 och 1959 nästan 1,2 miljoner personbilar.

Ökningen hade att göra med att man fick det bättre ställt och tre veckors semester. Man kunde ta bilen och åka land och rike runt för att hälsa på

Sverige hade stått utanför kriget och efter krigsslutet blev det skördetid för svensk ekonomi. Industrin gick på högvarv. Med malm, stål och skog hjälpte Sverige till att bygga upp ett av krig sarjat Europa.

Välfärdsbygget tog fart. [Per Albin Hanssons](#) "folkhemmet" – ett hem för alla – som han utlovade i slutet på 1920-talet börjar nu så smått att förverkligas. Alla fick nu rätt till tre veckors semester. Veckoarbetstiden förkortades från 48 till 45 timmar per vecka. Allmän sjukförsäkring infördes.

Femtioalet var framförallt männens arbetsmarknad. Arbetslösheten var låg bara någon enstaka procent. Det var full sysselsättning. Folk fick det bättre år för år och drömmen om att skaffa sig en bil var något som den vanlige löntagaren kunde förverkliga.

Kvinnorna fanns i bakgrunden som hemmafruar. Det är först under 1960-talet som den offentliga sektorn börjar att utvecklas.

I början på 1990-talet kom jag att intervjua män som jobbade på femtioalet och som fortfarande var verksamma i början på 1990-talet och jag ställde frågan hur de upplevde skillnaden mellan dessa två epoker. Jag minns en som sa ungefär så här:

– På femtioalet fanns hur mycket jobb som helst. Man kunde jobba heltid på ett ställe och ha ett extraknäck på kvällarna på ett annat. Var man inte nöjd med jobbet eller med förmannen sa man upp sig och efter någon vecka hade man ett nytt. Man behövde inte ta emot skit utan kunde be förmannen dra åt helvete!

Det gick bra för Sverige. Men det var oroligt lite varstans. Spänningar mellan öst och väst. År 1956 gjorde det ungerska folket uppror mot landets kommunistdiktatur. Upproret eller revolten slogs tillbaka av ryska trupper som invaderade Ungern.

Suez krisen 1956 – 1957.

Översvämningen i Holland. En orkan gjorde att fördämningar efter kusten brast.

Idrott och lekar

Nittonhundrafemtioåttan är för mig fotbollens år. Då var det VM i Sverige. Och jag lärde mig svenska, tyska och brasilianska fotbollslandslagens spelare utantill. Sverige tog silver. Och i laget fanns lirare som Gunnar Gren. Nacka Skoglund. Kurre Hamrin. Kurre var min idol.

Mamma sydde fast en sjua i ryggen på min gula tröja. I fantasin var jag [Kurre Hamrin](#) och drömde om att bli som honom. Gå med bollen efter sidlinjen som han gjorde mot Tyskland. Sätter fart dribblar bort den ene efter den andre tysken. Och så en vickning med foten. Mål! Publiken jublar.

Fotbollen hade jag under armen oavsett vart jag gick. Alltid fanns det någon yttervägg som man kunde kicka bollen mot.

Jag var duktig på att jonglera och trixa med bollen. Anmälde mig till en jongleringstävling i stan. Vann inte. Men fotografen och journalisten tyckte att jag och två andra var så duktiga att vi kom med i Västernorrlands Allehanda med bild och allt.

På somrarna var det inte bara fotboll utan också annan idrott. I friidrott var mina idoler "Benke" Nilsson i höjdhopp. Dan Waern i löpning och "Ragge" Lundberg i stav.

Vi mätte ut sträckor efter byvägen. Sextio meter. Hundra meter. Två hundra meter som var i höjd med skollärare Persons potatiskällare och då är vi nästan uppe vid stora landsvägen. Den som tog tid gick till hundrametersstreck och skrek för fulla muggar.

– Klara färdiga gå!

Och fick sedan bråttom för att hinna ta tid vid mållinjen.

Flera av redskapen gjorde vi i träslöjden. Anders gjorde slägga. Jag ett spjut. Tillsammans gjorde vi häckar för 60 meter häck. Min förebild och idol i byn var min kusin Örne som var duktig i all idrott – både vinter och sommar. Han var sex år äldre än jag. Jag övertog hans bambustav som gjorde att jag höjde mitt personbästa. Stav var jag bäst i. Anders var bäst i slägga och tresteg. Pecka bäst i höjd.

Det var mycket lekar i byn på somrarna när stadsbarnen hade kommit. Bollkurra, höhoppning, kurragömma. När det regnade passade vi på att spela

spel eller läsa serietidningar eller böcker. Minns tvillingdeckarna och alla dessa mysterieböcker. Vi bytte tidningar med varandra. En salig blandning. Fantomen. Kalle Anka. Bildjournalen. Fick Journalen. Tarzan. Och så förstås Rekord-Magasinet och All Sport.

Bildjournalen anordnade en tävling om vem som var bäst Elvis Presley eller Tommy Steele . Tommy vann men jag tyckte Elvis var bäst.

Det var med [Elvis Presley](#) som med Bill Haley. Etablissemangen gillade inte honom.

Rekord-Magasinet hade en lagbild på sista sidan som jag samlade på. Samlade också på Alfabilder och filmstjärnor. Alfabilderna fanns i tablettasken Alfa. Minns att det var mycket byteshandel. Vissa var sällsynta och eftertraktade och för en sån som Djurgårdens målvakt Arne Arvidsson kunde man få betala fem-sex av

de mer vanliga.

I min lilla värld var idrott det stora intresset. Och då är vi framme vid 1956 ett händelserikt år. OS i Cortina. Satt fastklistrad vid radion med penna och anteckningsblock. Det var spännande när [Sixten Jernberg](#) startade 30 sekunder före finnen Veikko Hakulinen på femmilan. Finnen tog in och var vid ett tillfälle

bara ett tjugotal meter efter. Men Sixten ökade tempot och vann. Jag skrev ned alla mellantider.

Sonja Edström tog brons på 10 km och i stafett.

[Sigge Eriksson](#) skrinnaren från Castor i Östersund var också en av mina favoriter. Han tog guld på 10 000 m och silver på 5000 m.

Och guldruschen fortsatte vid VM i Lahtis 1958.

När sommargästerna kom med sina barn var det spännande. De kom med nyheter. Med ungdomstidningar. Kunde berätta om kändisar, musik, mode och annat. Någon hade autografen av Ingmar Johansson. En annan varit på Råsunda. Några kom från Göteborg. De var släktingar till Sellins. Någon kom från Stockholm. Men de flesta från Härnösand.

På söndagarna var det fotboll på Stigsjöplan. Där var det kamp mellan lag i de lästa serierna. I kiosken stod Arne från Boda och sålde godis. Kexchocklad för 15 öre. En varm korv utan bröd och läsk kunde man också köpa.

Spelarna bytte om i en barack utan rinnande vatten. Det var inte tal om att duscha efter matchen. Det var spännande att höra vad de pratade om. Gårdagens bravader på parken i stan. Snygga tjejer. Kon som skulle kalva. Nån ”tokdjävul” som man var förbannad på.

Vi barn behövde inte betala något inträde.

När det var halvtid sprang vi ut på plan och kickade lite för oss själva.

På 1950-talet var Älgarna det klart lysande fotbollslaget om vi ser till Härnösand med omnejd. Det hade gått bra i Svenska Cupen år 1953. Och nu var det dags att ta emot Helsingborg på hemmaplan med sådana storheter som Kalle Svensson och Sven-Ove

Svensson. Älgarna hade bland annat målsportaren Östen Persson. Det gick inte så bra. Älgarna förlorade med 6-1. Östen Persson gjorde Älgarnas mål. Jag var sex år då och hade fått följa med för att se matchen.

På somrarna var det slätten. Då bärjades höet till logen. Att hoppa i hö var kul.

Jag minns också när jag lärde mig rida barbacka på vår gamla häst Tärna. Det måste ha varit sommaren 1959. Tärna var en lugn och gammal häst som lunkade fram. Min kusin Önne brukade ibland rida på henne. ”Det är inte farligt. Det klarar du av” sa han till mig. Och så hjälpte han mig upp på hästryggen. Det hände också att jag red på Tärna för att hämta korna i hagen några hundra meter bort.

Den sommaren hände det flera gånger att vi spände fast hästen vid en trilla. Minns en gång när rektor Gustafsson höll i tömmarna och körde runt Boda by. Jag hade med mig mitt althorn som jag just hade börjat spela på i ungdomsorkestern. Blåste för fulla muggar när vi passerade något hus eller kor på bete.

Ett starkt minne från sommaren 1959 är boxningsmatchen mellan [Ingmar Johansson](#) och Floyd Patterson då Ingmar blir världsmästare i

tungviktsboxning. Vi satt upp och lyssnade på matchen mitt i natten mellan den 26 och 27 juni. Det var en av de största ögonblicken i svensk idrottshistoria. Det har sagts att det var närmare fyra miljoner som lyssnade på matchen och som sändes i radio Luxemburg.

Rocken kom till byn

Jag gick på grusvägen i min hemby Bölen. Jag hörde hög musik. Annorlunda musik. Stannade till framför huset där min kusin Önne bodde. Fönstret till

hans pojkrum var öppet. Och från fönstret dånade musiken. Jag blev alldeles knockad av den.

Så kom rocken till byn och till mig. Det jag hörde var "[Rock Around the Clock](#)" med Bill Haley and his Comets. Och året? Ja gissningsvis 1956. Då var jag nio år. Men det skulle dröja några år innan jag hade möjlighet att se hur det gick till när det dansades rock'n roll.

Mina föräldrar hade varken grammfon eller skivspelare. Men kusin Örne hade EP skivor och en skivspelare. Av honom fick jag veta att det kallades rock 'n roll. Och så fort det fanns möjlighet så gick jag till honom ett stenkast bort efter grusvägen.

Jag minns inte att det var så mycket rockmusik på radion på den tiden. Det skulle dröja något år innan rocken blev rumsren för ledningen för Sveriges Radio.

Bill Haley and his Comets spelade in låten den 12 april 1954. Året därpå var låten ledmotivet till filmen "Vänd dem inte ryggen". Och det var genom filmen som låten fick den riktigt stora uppmärksamheten.

Kulturetablissemangen i USA tyckte rockmusiken var förfärlig och som genom sin frigjordhet utmanade grundläggande värden i det amerikanska samhället. Samma öde drabbade Elvis Presley.

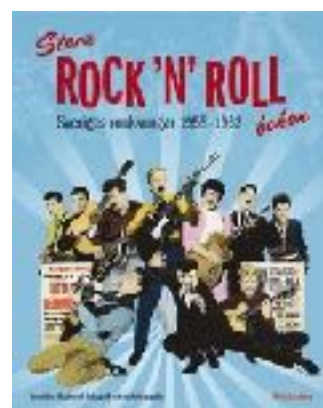
Men ungdomarna älskade musiken och framgångarna gjorde att ytterligare en film spelades in med just titeln [Rock Around the Clock](#). I samband med att filmen visades på biograferna uppstod oroligheter inte bara i USA utan även i andra länder.

Men rocken var nu här för att stanna.

Nittonhundrafemtioåtta fanns det rockkungar i stort sett över hela landet, dessutom någon enstaka rockdrottning. Om det kan man läsa i "Stora Rock'n Roll Boken" en guldgruva för dem som vill fördjupa sig i ämnet.

Från början var ledningen för Sveriges Radio kyligt och till och med avogt inställd till rocken. Den fick inte spelas annat än i önskeprogram som Sveriges Bilradio med C G Hammarlund och då bara vid något enstaka tillfälle. Vad gjorde ungdomarna då? Jo rattade in

piratradiostationer som Radio Nord och utländska stationer.

Men så meddelade C G Hammarlund att han skulle spela "en rock'n'roll-skiva" i varje sändning.

Jag lyssnade som så många andra på programmet [Timmen Tumba](#), som började sändas under hösten 1958. Programmet leddes av den kände ishockeyspelaren "Tumba" Johansson. Och i det spelades mycket rockmusik. Och jag minns hur nyfiken jag var på hans rankinglistor. "Vem toppar listan den här veckan"? Är det Little Gerhard? Eller Rock Boris? Eller Rock Olga?

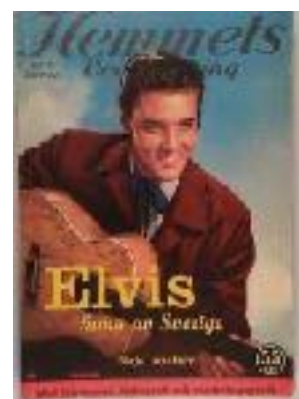
Dom jag själv framförallt minns var [Rock Ragge](#), [Little Gerhard](#) och [Rock Olga](#)

Börje Lundberg skriver i "Stora Rock'n Roll Boken" att spela rock'n rollmusik i Sverige Radio var till en början mer eller mindre förbjudet. Den musiken markerades med rött och fick bara spelas i önskeprogram eller i det jazzdominerade ungdomsprogrammet "Spisarparty".

– Under Elvis stora genombrottsår 1956 spelades han totalt åtta gånger i Sveriges Radio, alltså inte ens en låt i månaden, skriver Börje Lundberg.

Elvis Presley ansågs apart. Först nonchalerades han för att sedan förnedras.

Vad etablissemangen tyckte om saken visste jag inte så mycket om då. Jag gillade Elvis.

Vi planerade för "skutt" i bruksstugan. Det är på sensommaren 1958. Vi förstod att det är viktigt att lära sig dansa. Någon, kom inte ihåg vem det kan ha varit, hade ett skrynkligt pappersark

som det fanns en kort instruktion om hur man dansar foxtrot. Förarens vänstra hand ska hålla i den fördes högra hand. Armarna ska peka rakt ut. Och så vidare. Stegen. Föraren styr och tar två steg till vänster och sedan ett steg tillbaka. Sedan ett steg framåt. Därefter två steg till vänster...

Vi måste ha musik. Jag gick till min kusin Örne och frågade om jag fick låna hans skivspelare och några skivor. Det fick jag. Jag minns att vi spelade [Buona Sera](#) och [Diana](#) om och om igen. Korv och läsk måste ni ha så någon av de vuxna som erbjöd sig att koka korven. Ja, så blev det skutt i bruksstugan. Jag minns att vi var blyga. Vi hade lärt oss att vi grabbar skulle artigast gå fram till en flicka och säga "får jag lov" och samtidigt bocka. Och det som gällde var de bästa kläderna.

Nu var i alla fall isen bruten.

Folkhälsa

Nittiohundrafyrtiosex genomfördes den första svenska rökvanundersökningen. Då rökte 50 procent av männen och nio procent av kvinnorna. Vanligt var att männen rökte pipa och kvinnor cigarett. Kvinnorna började röka i allt större omfattning och 1963 är det nästan var fjärde kvinna som röker. Min mamma

rökte ibland. Men hon drog inte halsbloss. Min pappa rökte pipa.

Under de första åren på 1950-talet var det fortfarande cykeln som gällde. Det var det dominerande fordonet men som i slutet på 1950-talet får stark konkurrens av bilen. Att cykla ansågs viktigt för folkhälsan. Stärker både kropp och själ.

Under decenniets första år kördes [Sverigeloppet](#) som blev mycket populärt. Det kördes från Ystad till Haparanda. I det första loppet år 1951 ställde "Stålfarfar" upp. Han deltog utom tävlan eftersom han var för gammal.

På 1950-talet levde en kvinna i snitt 74 år och männen 71 år. Det var en ökning sedan 1940-talet då kvinnor i snitt levde 71 år och männen 68 år. På ett decennium ökade medellivslängden med tre år för båda könen.

***

Dags att vända blad och fortsätta resan in i 1960-talet. Ett händelserikt årtionde. Jag lämnar min lilla och trygga värld i byn. Börjar på Högre Allmänna Läroverket i Härnösand där man pratar fin rikssvenska

och har kavaj i skolan.

När jag föddes – 1947 – var det mycket ovanligt att barn till småbönder och arbetare tog studenten. Bland dem som hade föräldrar som tillhörde socialgrupp 1 var det 46 procent medan endast två procent med föräldrar i socialgrupp 3. I slutet på 60-talet vidgas min värld ytterligare då jag börjar plugga i Uppsala. Men mer om det i nästa NYFIKEN PÅ: